

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
Website: Delfland.knnv.nl
twitter: NatuurlijkDelfland
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland

Natuurlijk Delfland

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

1 juli 2021

Thema 2021: Zaaien en maaien

Soort van het seizoen juli – september: zweefvliegen

In 2021 is het jaarthema: Zaaien en maaien.

Zweefvliegen zijn belangrijke schakels in de ecologie. Onder andere als bestuivers van onze inheemse flora, ze hebben voor hun energiebehoefte nectar en voor eiwit wat stuifmeel nodig. Ze bezoeken daarom veel bloemen. De larven van een heel aantal soorten leven van luizen en daarmee houden ze de luizen populaties in toom. Uitgekiend maaibeheer zorgt voor veel bloeiende inheemse planten waar onder andere de zweefvliegen flink van kunnen profiteren. Vele vogels eten ook zweefvliegen.

Kijk in je tuin of park naar zweefvliegen en probeer ze te fotograferen. Liefst boven- en zijkant. Wij ontvangen de foto's graag.

Stuur een email om deel te nemen aan onze zoomlezing Zweefvliegen in tuin en park natuurlijkdelfland@knnv.nl

Doodskopzweefvlieg

Langlijfje

Larf zweefvlieg

Larf zweefvlieg en luizen

Foto's: Anna Kreffer

Eigen ervaring

Zweefvliegen in alle soorten en maten zijn goed te herkennen. Het leukste vind ik het stil hangen in de lucht, soms lijken ze je echt te bestuderen van nabij, voor ze weer wegflitsen. Ze rusten ook vaak even uit op een blad of halen nectar uit bloemen, dan laten ze zich goed zien. De larven kende ik eigenlijk niet. Ooit naam ik een doorzichtig slak-achtig wezentje mee om beter te bekijken. Ik had het geluk dat deze bijna meteen ging verpoppen, want ik wist niet wat het was en wist dus ook niet wat voor voedsel het diertje nodig had. Een week of wat later kwam er een mooi snorzweefvliegje tevoorschijn.

Herkenning

Zweefvliegen (*Syrphidae*) zijn vliegen (korte antennen, één paar vleugels) die de kunst verstaan stil te hangen in de lucht. Als je de vleugeladering goed kan bekijken zie je onder andere de zwevende ader die mogelijk extra stevigheid aan de vleugel geeft, bij andere soorten vliegen ontbreekt deze. Veel soorten lijken op bijen, wespen of hommels, maar er is een grote variatie, van klein, kaal en zwart tot groot harig met kleuren.

Bij de meeste soorten lijken de mannen en vrouwen op elkaar, maar de ogen van de mannen zijn groter en raken elkaar boven op het kopje, bij de vrouwen is er wat ruimte tussen. Beide hebben een korte tong waarmee zij voedsel kunnen opzuigen. [Geen van de soorten kan steken of bijten.

Soorten en leefwijze

In Nederland komen meer dan 300 soorten voor. Alle soorten leven op land. Behalve in uiterlijk verschillen ze vooral in de leefwijze van de larven. Zweefvliegen maken een volledige gedaantewisseling (metamorfose) door: ei, drie larvenstadia, soms op land, soms in het water, en het volwassen dier (imago). De tijd van ontwikkeling van larve tot imago verschilt nogal, van twee weken tot twee jaar, afhankelijk van omstandigheden, temperatuur en voedselaanbod. De volwassen vliegen (imago's) leven enkele weken, maar langer als een winter overbruggd moet worden. Sommige soorten hebben één generatie in een jaar, andere soms wel vijf.

De volwassen zweefvliegen kunnen uitstekend en snel vliegen, kilometers maken ze makkelijk, maar ook stilhangen in de lucht. Het kopje blijft daarbij altijd recht. Vooral mannetjes houden zo een gebiedje in de gaten, jagen andere mannetjes weg en houden in de gaten of er een bereid vrouwtje in de buurt komt.

De meeste soorten bezoeken bloemen, maar de natuur zou de natuur niet zijn als ze niet zorgt voor uitzonderingen. Bladlopers (zoals *Xylota-soorten*) eten stuifmeel dat op bladeren is gewaaid of gemorst en likken honingdauw, afscheiding van luizen.

Voortplanting gebeurt alleen na paring, paarhouding verschilt ook per soort, mannetje bovenop een vrouwtje, kopjes dezelfde kant op. De touwtrekhouding, kontjes aan elkaar en kopjes tegengesteld. Bij één soort, de hommelseus, doen ze het buik aan buik en hangt het vrouwtje onder het mannetje of andersom.

Vrouwtjes kunnen hun achterlijf een beetje uitstulpen om daarmee eitjes te leggen, ook hier weer verschillen in de soorten, heel veel eitjes bij elkaar of juist hier en daar een paar.

Larven

Larven van zweefvliegen zijn in vier groepen te verdelen: vleeseters, planteneters en eters van micro-organismen in water of op land. Vleeseters zijn in tuinen geliefd, ze eten vooral luizen, boven en onder de grond, maar er is ook een soort gespecialiseerd in keverlarven. De planteneters hebben het wat moeilijker in verhouding tot de mens, zij leven van wortels en stengels, mineren in bladeren of eten van de bloembollen (narcisvlieg). Larven van bijvliegen leven in, soms vervuild water of gier en hebben een lange adembuis, rattenstaartlarven worden ze genoemd. De landlevende micro-organisme-eters leven in dood hout. En dan nog specialisten die van mierenbroed leven of in nesten van papierwespen (stadsreus).

Ecologie

Ook zweefvliegen hebben te lijden onder verdroging, vermesting en biotoopvernietiging, dezelfde factoren waar al onze flora en fauna onder zucht. Door het bezoek aan planten zijn ze, na wilde bijen, belangrijke bestuivers. Ze zijn prooidier voor spinnen, wespen, parasitaire wespen en ook een schimmel die in vliegen leeft.

Mieren zijn vaak luizenhoeders en zullen een luisetende larve proberen te verjagen.

Door mimicry, te lijken of vieze of stekende insecten als wespen en bijen, misleiden sommige zweefvliegen vogels.

Bescherming

Zorg voor jaarrond bloeiende planten, voor nectar en stuifmeel; wees zuinig op luizen, leg hout dat mag vergaan in je tuin en strooi compost tussen de planten. Of te wel een gevarieerde tuin. Een tuin waarin voor de bewoners wat te beleven en te eten is.

Ei van bessenbandzweefvlieg tussen de luizen